

ԱՐՏԱՔՍՄԱՆ ԿԻՐԱԿԻ

Արտաքսման Կիրակիի խորհուրդը կապված է մեր նախածնողների օրինապանության հետ: Ադամն ու Եվան ապրեցին դրախտում վայելելով նրա փափկությունը, երջանկությունն ու ապաստությունը: Տիեզերքի Արարիչը Ադամին և Եվային ստեղծեց ազատ ու ինքնիշխան, սակայն հետևյալ արգելքը դրեց նրանց առաջ. *«Բարու և չարի գիտության ծառից մի՛ կերեք, որովհետև այն օրը, երբ ուտեք դրանից, մահկանացու կդառնաք»* (Մննդ. 2:16-17): Բայց մի օր սատանան օձի կերպարանքով մոտեցավ Եվային և ասաց. *«Աստված գիտեր, որ այն օրը, երբ դրանից ուտեք, կբացվեն ձեր աչքերը, և դուք կլինեք աստվածների նման՝ կիմանաք բարին ու չարը»* (Մննդ. 3:5): Չդիմանալով չարի գայթակղությանը՝ Եվան նախ ինքը կերավ արգելված պտղից և հետո տվեց Ադամին, ու նրանց աչքերը բացվեցին:

Դրախտի բոլոր բարիքները վայելող առաջին մարդը անհնապանդության պատճառով մեղանչեց և ընկավ մեղքի գիրկը: Այդ օրվանից Աստծու հրամանով մարդը ձակատի քրտինքով հայրայթում է իր օրվա հացը, կանայք ցավով են վազակ ունենում, իսկ օձը սողում է գետնի վրա ու մարդկանցից հեռու փախչում:

Բայց Աստված մարդուն չմոռացավ: Նրա սերը Իր արտայայտությունը գտավ Իր Միածին Որդու՝ Հիսուս Քրիստոսի աշխարհ գալով: Հիսուս դարձավ հաշտության միջնորդ Աստծու և մարդկանց միջև:

Չարը, սակայն, այսօր էլ ամեն մեկիս փորձության է ենթարկում ու հանգիստ չի տալիս և վա՛ր նրան, ով ընկնում է նրա ձանկերի մեջ:

Կ. Պոլսի Պատրիարք երջանկահիշատակ Շնորհք Գալուստյանի մեկնաբանությունը.

«Ադամ-Եվայի պատմությունը յուրաքանչյուրիս պատմությունն է, դրժբախտաբար, հավերժորեն կրկնվող և մշտնջենապես ներկա: Մարդկանցից ո՞վ չի ունեցել իր փորձության ժամերը՝ ճիշտ Ադամի և Եվայի նման: Ո՞վ չի հրապուրվել «արգելված պտուղի» տեսքով, ո՞վ իր նմանների կամ իր ներաշխարհի ձայնը չի լսել. «Մի վախեցիր, կեր, կհասունանաս, կիմաստանաս, աչքերդ կբացվեն, կմեծանաս, փորձառություն ձեռք կբերես» և տակավին սրանց նման հազար ու մի փսփսուքներ... Ո՞վ չի հեռացել իր կրոնից, իր եկեղեցուց, որոնց մեջ մարդն զգում է Աստծո ներկայությունը... Մրանք այժմեական և ամենօրյա երևութներ են, որոնց դերակատարներն ամեն օր և ամենուրեք ապրող, շրջող ու շնչող մարդիկ են. ե՛ս եմ, դո՛ւ ես, նա՛ է, ամենքս ենք...» (Շնորհք Պատրիարք Գալուստյան, «Մեծ Պահոց Կիրակիների շղթան», Սուրբ Էջմիածին, 2001, էջ 40-41):

Ապրում ենք մի աշխարհում, ուր դժբախտություններն ու փորձությունները միշտ կան, մեղքը ամեն բոպե մեր կողքին է և սավերի պես հետևում է մեզ ու, որպեսզի մարդու համար հեշտ լինի դրանք հաղթահարելը, մեր Սրբազան Հայրապետները կարծես սահմանել են քառասուրյա պահեցողությունը, որպեսզի պղծանք և ան-

դրադառնանք մեր գործած մեղքերին ու թողություն խնդրենք Ամենա-
կալից:

Հետաքրքիր է իմանալ այս պատմությունը.

*Մի ճգնալեկնացող վանական ծանր հիվանդանում է և վանքում նրան խնամելու համար հարմարություն չի լինում: Քաղաքում ապրող հավատացյալ մի կին խնդրում է, որ նրա խնամքի գործը իրեն հանձնեն: Կինը ծեր վանա-
կանին տանում է իր տունը: Մի քանի տարի խնամելուց հետո մարդիկ չար շշուկներ են տարածում այդ վանականի և կնոջ սրբության վերաբերյալ: Վա-
նականը ի սրտե աղոթում է Աստծուն, որ աստվածային իմաստությամբ այդ հորինված և սուտ լուրերը իր մահվանից հետո վերցնի իրեն խնամող կնոջ վրայից: Եվ երբ մոտենում է իր մահվան օրը, նրա մոտ են գալիս շատ վա-
նականներ և ծերունի վանականը ասում է նրանց. «Եղբայրներ, խնդրում եմ ձեզ, իմ մեռնելուց հետո վերցրեք իմ այս փայտե գավազանը և մտցրեք գե-
րեզմանաթմբիս մեջ: Եթե նա արմատներ արձակի ու պտուղ տա, իմացեք, որ իմ խիղճը մաքուր է այդ կնոջ նկատմամբ, որը խնամում էր ինձ, իսկ եթե գավազանը չծաղկի, ապա իմացեք, որ ես ընկել եմ պղծվելով»: Ու նրա կտակի համաձայն, մահից հետո նրա հոգևոր եղբայրները գավազանը մտցնում են գերեզմանաթմբի հողի մեջ: Անցնում է որոշ ժամանակ և փայտե գավազանը սկսում է ծաղկել ու պտուղ է տալիս: Բոլորը վարմանում են, նույնիսկ հարեան երկրներից գալիս են տեսնելու այդ հրաշքը, օրհնում ու փառաբանում են Աստծուն:*

Պահեցողության գլխավոր նպատակն է հնարավորություն տալ մեր անձերը վերծ պահելու հոգեկան աշխարհը փշացնող չար խոր-
հուրդներից ու խոսքերից:

Այստեղ տեղին է հիշել ռուս մեծ գրող Չեխովի պահքի ու աղոթքի մասին ունեցած գեղեցիկ պատմվածքը, որտեղ նա ներ-
կայացնում է երկու ավազակների, որոնք անտառում գողություն ու մարդասպանություն էին անում: Մի քանի բուպե հետո, երբ ավա-
զակներից մեկը սպանվածի գրպանից մի կտոր ապխտած միս է հա-
նում և ուզում է ուտել, ընկերը նրան նկատողություն է անում, ասե-
լով. «Դու չգիտե՞ս, որ պահքի մեջ ենք»:

Սա ցույց է տալիս, որ կան մարդիկ, որոնք պահք են պահում և աղոթում առանց հասկանալու և գիտակցելու դրանց իսկական իմաս-
տը:

Ընդհանուր Բրիստոնեական Եկեղեցու Հայրերից Սուրբ Օգոս-
տինոս Երանելի Հայրապետը ասում է.. «Պահեցողությունը մաքրում է հոգին, վեհացնում միտքը, չափի և հակակշռի տակ է պահում կրքերը, ցրում ցանկության ամպերը, մարում սեռական կրակը, արծարծում ծուծկալություն ու վառում ճշմարտության լույսը»:

Սուրբ Գրքի Ծննդոցի առաջին գլխից երեք հիմնական գաղա-
փարներ կարող ենք քաղել.

- ա. Աստված երկինքն ու երկիրը ստեղծեց ոչնչից:*
- բ. Աստված մարդուն ստեղծեց Իր պատկերի համաձայն:*
- գ. Աստծու ստեղծածը բարի էր:*

ա. Առաջին հերթին հայտնի է դառնում *Աստու Ինքնիշխան, Ամենակալ և Ամենաստեղծ լինելը*: Աստված ստեղծում է ոչնչից և կախված չի որևէ նյութից: Ճարտարապետը կարիքը ունի քարի, փայտի կամ երկաթի, ցեմենտի և այլ շինանյութերի՝ շենք կառուցելու համար, իսկ Ամենակարողն Աստված ոչնչից ամեն ինչ ստեղծելու ուժ ունի:

բ. *Աստված մարդուն ստեղծեց Իր պատկերի համաձայն*: Մեր սրտերում Աստու պատկերն է փորագրված և ճիշտ այդ պատճառով անբակտերի մի կապ գոյություն ունի Աստու ու մարդու միջև: Եթե իրար կոպտենք ու վիրավորենք, Նրա պատկերը արհամարհած կլինենք:

գ. *Աստու ստեղծածը քարի էր*: Մեծ Պահքի ընթացքին մաքրությունը և քրիստոնեական փոխադարձ վերաբերմունքը պիտի առաջնորդեն մեզ աստվածային բարության ու մեր սրտերում պիտի պզանք Աստու ստեղծագործության առաջին կարևոր նշանը՝ հավիտենական լույսը:

Ադամն ու Եվան չինապանդվեցին Աստու կամքին ու հրամանին և արժանիորեն ստացան իրենց պատիժը: Այսօր էլ, մեր ժամանակներում, եթե մեզանից որևէ մեկը օրենքը խախտի, դատարանի կողմից կենթարկվի համապատասխան պատժի: Հիշեցեք, թե Հիսուս ի՞նչ պատասխանեց, երբ փարիսեցիները նրան փորձելու համար հարցրեցին՝ «Օրինավո՞ր է մեզ համար կայսրին հարկ տալ, թե՞ ոչ» (Ղուկաս 20:22): Նրա պատասխանը ավելի քան հստակ էր և ազդու. «Տվեք կայսրին՝ կայսեր, իսկ Աստուուն՝ Աստուն» (Ղուկաս 20:25):

Ուրեմն, իբրև արհիվ քաղաքացիները այս հյուրընկալ երկրի՝ մենք բոլորս պետք է լավ հասկանանք ու կարողանանք ճշտորեն կատարել Հիսուսի պատգամը և հնապանդվել նախ աստվածային, ապա մարդկային օրենքներին: Հապարավոր տարիներ էլ անցնեն Նրա խոսքերն ու Նրա բարոյական խրատները երբեք չեն հնանա: Ինքն էլ այս մասին ասաց. «Երկինքն ու երկիրը կանցնեն, բայց իմ խոսքերը չեն անցնի» (Մատթ. 24:35): Դժբախտաբար մարդիկ այսօր կույրի պես խարխափելով խավարում մոռանում են և կամ անտեսում սրանք: Արդյունքը տեսնում ենք՝ ժողովուրդների միջև անհամաձայնություններ, որոնք հետագային վերածվում են պատերազմների, եղբայրասպան կոռուների, մարդասպանությունների, նույնիսկ ցեղասպանությունների և այլն: Այս բոլորը վստահորեն կարող ենք ասել տեղի են ունենում Աստու նկատմամբ մարդկանց ունեցած անհնապանդության և հավատքի պակասի պատճառով, քանի որ զավակները չեն լսում ու հնապանդվում իրենց ծնողներին, զինվորները՝ հրամանատարներին և ժողովուրդները՝ ղեկավարներին:

«Ընդհանրական Քրիստոնեական Եկեղեցու նշանավոր Հայրերից՝ Սուրբ Օգոստինոս Հայրապետը, որն ապրել է չորրորդ դարում, ծնունդով Ալժիրից էր, բայց ապրում էր Հռոմում: Նրա մայրը քրիստոնյա էր: Նա ժամանակի հայտնի փիլիսոփաներից մեկն էր: Մի անգամ պատահաբար Սուրբ Գիրքը վերցրել էր կարդալու, հազիվ երկու տող կարդացած, արհամարհանքով նետում է մի կողմ՝ ասելով, թե իր համար սա շատ պարզունակ գիրք է: Բայց երբ ծանոթանում է աշխարհի մյուս կրոններին, դրանք ուսումնասիրելուց հետո, տեսնում է, որ նրանց մեջ չկա իր հոգեկան ծարավը հագեցնող և բավարարող մեկը: Եվ երբ Իտալիայի քաղաքներից մեկում Միլանում, լսում է

Ամբընուսիս եպիսկոպոսի բարոյները, դրանցից ազդված գնում է Եկեղեցու դիմացի այգին մտածելու, թե ինչ պիտի անի իր հոգին խաղաղեցնելու համար:

Հանկարծ նրան մի երեխա է մոտենում ու ասում. «Վերցրո՛ւ, Աստվածաշունչը և կարդա՛: Անհավատ Օգոստինոսը հետաքրքրության համար կրկին անգամ վերցնում է Աստվածաշունչն ու կարդում և անդրադառնում է, որ իր ողորմելի կյանքը, ցոփությամբ և զանազան տեսակի մեղքերով լի, անիմաստ է մի սովորական քրիստոնյա հավատացյալի կյանքի համեմատությամբ ու ինքն իր ամբողջ գիտելիքներով Աստծու աչքի առջև ոչ մի արժեք չի ներկայացնում: Անդրադառնում է ու ընդունում քրիստոնեությունը, կարդում է Մուրբ Գիրքը և այս անգամ այնտեղ գտնում է իր հոգին խաղաղեցնող ու մխիթարություն պատճառող պատգամները: Երկար տարիներ հետո իր այլ գործերի շարքում գրում է «Խոստովանություն» անունով հոգեթով աղոթքների շարքը»: Օգոստինոս Երանելի Հայրապետի ծառանգության մի զգալի մասը (տասնյակ գրքեր) վերաբերում են նույն այդ Աստվածաշնչին, որը նա ծամանակին անտեսել էր:

Պողոս Առաքյալը Հռոմայեցիներին խրատում է այս խոսքերով.. «Գիշերն անցավ և ցերեկը մոտեցավ, ուրեմն դե՛ն գցենք խավարի գործերը և հագնենք լույսի զրահը. շարժվենք առաքինությամբ, ինչպես ցերեկով, ո՛չ անառակություններով և հարբեցողությամբ, ո՛չ պոռնկությամբ և պղծությամբ, ո՛չ նախանձով և կովազանցությամբ, զգեստավորվեցե՛ք Տեր Հիսուս Քրիստոսով և մարմնին խնամք մի՛ տարեք ցանկությունները գոհացնելու համար...» (Հռոմ. 13:12-14):

Օրուայ շարականը ԴՁ. «Որ զօրէնս սրբութեան»

Որ զօրէնս սրբութեան պահոց նախ ի դրախտին աւանդեցեր. Կոր ոչ պահելով նախաստեղծիցն ճաշակմամբ պաղոյն ճաշակեցին Կդառնութիւն մեղաց եւ մահու. վասն որոյ շնորհեա մեզ տէր ճաշակել զբաղցրութիւն քոց պատուիրանաց:

Որ զանազան վիրօք մեղաց հարաք յոգիս ի թշնամոյն. եւ ի բազմապատիկ հիւանդութիւնս կարօտացաք մարդասիրիդ եւ բառնալոյ զցաւս մեր. վասն որոյ շնորհեա մեզ տէր ճաշակել զբաղցրութիւն քոց պատուիրանաց:

Որ եկիր ի փրկութիւն մարդկան ծննդեամբ կուսին մարիամու. եւ կենդանարար քո յարութեամբ հրաւիրեցեր զմահացեալքս ի յարութիւն անմահութեան. վասն որոյ աղաչանօք մօր քո կեցո զմեզ փրկիչ:

Դու ով Տէր, նախ դրախտում հաստատեցիր, Պահքի սուրբ օրենքը, որը մեր նախածնողները չպահեցին և արգելված պտուղն ուտելով, ճաշակեցին մեղքի ու մահվան դառնությունը: Ուստի շնորհի՛ր մեզ, Տէր, որ ճաշակենք Քո պատվիրանների քաղցրությունը:

Թշնամին զանազան մեղքի վերքեր բացեց մեր հոգիների մեջ. բազմաթիվ հիվանդությունների մեջ ընկանք. որ մեր ցավերը վերցնես: Ուստի բժշկի՛ր մեզ, Քրիստո՛ս, իբրև մարդասէր:

Կույս Մարիամից ծննդյամբ մարդկանց փրկելու եկար և Քո կենդանարար հարությամբ մահկանացուներին անմահական հարության հրավիրեցիր. Ուստի շնորհի՛ր մեզ, Տեր, որ ճաշակենք Քո սատվիրանների քաղցրությունը:

Թող բարին Աստված օրվա խորհրդով պորացնի մեր հավատքը, ուժ առ մեզ, որպեսզի ողորմած և գթասիրտ լինենք, չբամբասենք, չհայտոյենք, սուտ չխոսենք և մոլություններից մեզ հեռու պահենք, որպեսզի մաքուր սրտով ու անբիծ հոգով կարողանանք արժանանալ Երկնքի Արքայությանը: Ամեն: